

Aalajangiiffigisassatut siunnersuut, Naalakkersuisut kingusinnerpaamik UPA2018-mi misissuinissamik agguaassissasooq pitsaaqutit ajoqqutillu, Kalaallit Nunaat EU-mut suleqateqaqqilersinnaanissaa pillugu. Misissuineq naqissuseeqataassaaq EU-mut ilaasortaanissamut politikkikkut aningaasaqarnerup kingunissai, siumoortumillu naliliinermut, namminersornerusuni allaffissornikkut periarfissat suliamut pisinnaasaat naammannersut EU-mut ilaasortaanermut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Justus Hansen, Demokraatit)
(Siullermeenera)

Demokraatini isumaqarpugut EU-mut ilaasortaaneeq periarfissaasooq piviusorsiortoq taamaattumillu piviusorsioratumik isummerfigineqartariaqartoq pineqartumut tunngatillugu qanorluunniit isumaqaraluaraanni. Taamaattumik matuma siunnersuutip aappassaaneerneqannginnerani Inatsisinut atortitsinermut Ataatsimiititaliami suliareqqinneqarnissaa innersuussutigaarput.

Taama naatsigisumik oqaatigineqarsinnaavoq. Maannakkulli saanni mikrofoni ikumammat tusarnarassilu EU pillugu oqallinnermut atatillugu oqaaseqaatima ilaqqinnissaat minikkusunngilara. Immikkoortut pingaarnerit pingasut matumani oqallinnermi paaseqqissaartariaqarpagut:

1. EU-mut nammineerluta ilaasortanngunngisaannassaagut
2. Ilaasortaaneeq illuatungeriinnut tamanut atuupput
3. Nunarsuarimi inissisimannerput ilisimasariaqarparput

Siullermik:

Nuna mikisunnguuvugut namminersulivikkaluarutta nammilersulivinnigikkaluaruttaluunniit. Taamaattumik naatsorsuutigisinnaanngilarput assersuutigalugu Frankrigitut Tysklanditulluunniit oqaasissaqartitaatigaluta issiaqataanissarput naatsorsuutigisinnaanngilarput. Taamaattumik minnerulluta suleqataasussaavugut taamaattumillu tulluussartariaqarpugut. Ussernartorsiornarsinnaavoq naalagaaffeqatigiinni folketingimi marlunnik inissanik peqarluta issiaqataasinnaanissarput. Qaqutikkut aalajangiisussat inissisimasinnaalluta. EU-mulli atatillugu taamatut pisoqarnaviannigilaq, danskit aallartitaannut ilaasussaagatta. Paarlattuanilli Danmark pitsaasunik suleqatissarsinikuuvoq iluaqutissarsivigisinnaasatsinnik.

Aappaatut:

Ilaasortaaneeq illuatungeriinnut tamanut atuuppoq:

EU aningaasaateqarfissuunngilaq aperisunut agguaaginnartartoq. Aamma EU kattuffiunngilaq piumalleruni aalisangaatitsinnik arsaarinnittussaq ilaasortanut allanut agguaassassaminik. EU-mi ilaasortaanerput pitsaasumik iluaqutissarsiviginiarutsigu ilisimasariaqarparput sunik neqeroorfigisinnaanerlugu aamma sunik kissaateqarnerluta. Isuma tamatigut saqqummertartoq tassaavoq silarsuup pinngitsoorsinnaangikkaatigut, nunamilu maani pigisagut tassaasut nunarsuup sinnerata pilerigisai taamaattumillu qanorluunniit piumasaqarsinnaasugut, kisianni kukkunerulluinnarpoq. Neqeroorutissaqanngikkutta suallakkunngilagut.

Taava aalisagaatigut sakkunnaagut tikeriartigut. Naliginnaq oqallinnermi inerniliunneqartarpoq sorlussuit marluusut. Kalaallit Nunaata sorlussuani EU-p aningaasivianut manguttarjaa aningaasanillu milluaaluni. Paarlattuanik EU sorlussuani Kalaallit Nunaata imartaanut misuttarjaa aalisakkallu milluarlugit. Taava peqquataaginnalerpoq sorliup sorlussua annerunersoq.

Taama isummersorneq eqqunngilaq. Ilaasortatut EU-p aalisarnikkut politikianut qilersortussaavugut malittussaallugit malittarisassat piujuaannartitsinissamut nakkutilliinermullu tunngasut. Tamatuma kinguneranik umiarsualiviutitsinni umiarsuit EU-meersut tamarmik talissinnaalissapput, tamannali ajornartorsiutaasariaqanngilaq. Aamma EU-mi nunat nunami tunisassiorfiutitsinnut aningaasaliitissinnaasariaqalissavagut, kisianni sumiiffippassuarni kinguariit tulliisa piginnittunngornissaannut aningaasassaqaannginnatta tamanna ersigineqartariaqanngilaq. Eqqaamasassarpulli pingaarnerpaaq puigussanngilarput tassalu suut tamarmik isumaqatigiinniutigineqartarnissaat aamma piareersimaffigissavarput pisarsissagutta pilliuteqartarnissarput.

Aamma ilisimasariaqarparput sumiinnerluta EU-p avataaniiginnarnissarput qinerutsigu. Norge assersuutigissagutsigu taava Norgep EU-p inatsisaasa 80 %-ii atulersarpai suliarineqarnerini sunnuteqarnikuunngikkaluarluni. Taamaalilluta oqarsinnaavugut Norgep ilaasortaannginnera illuinnarmut ingerlasoq, EU-mut tulluussartariaqarput, paarlattuanilli EU Norgemut tulluussarneq ajorpoq.

Pingajussaatur:

Nunarsuarmi inissisimanerput ilisimasariaqarparput. Nuna annikitsunnguuvugut isorartullutali. Nordvestpassagea aqutugalugu niuerneq kiisalu sakkutooqarneq eqqarsaatigalugit pingaarutilimmi inissisimavugut. Aamma pisuussuteqarpugut pingaarutilinnik oqaatigineqarsinnaasunik. Tamakku pissutigalugit toqqortinnarsinnaanngilagut neriutugalugu nunarsuarmioqatitta eqqissisimatikkumaaraatigut. Allatut ajornartumik pingaarutilittut suleqataasariaqarpugut, Danmarki naalagaaffeqatigiit ilaatut pineqaraluarpalluunniit, EU toqqaannartumik ilaasortaaffittut imaluunniit naalagaaffeqatigiit aqutugalugit ilaasortaaneq pineqaraluarpalluunniit imaluunniit nunat pissaanilissuit ilaat alla pineqaraluarpalluunniit.

Piomasattaannguatsinnik toqqaasinnaangilagut. Assersuutigalugu kisimiiginnarnissaq toqqaruminaatussaavoq. Nunarsuup ilaani inissisimanerput pissutiginnarlugu.

Alla apeqqut attuumassutilik tassaavoq ullumikkut affaannarmik ilaasortaanitta iluaqutissartai atorluarnerigut. Aaqqissuussineq OLT aqquutigalugu EU-mi suliniutinut annertuunut "Horizon 2020"-tut ittunut suleqataasinnaavugut pillugit nutaaliorneq ineriartortitsinerlu aamma "Erasmus +" pineqarluni ilinniartitaaneq. Suliniutit taakku missingersuuteqarput 700 mia. koruunik piffissami 2014-miit 2020-mut atorpeqartussanik.

Eqqaamiugut Island aamma Savalimmiut suliniutinut, uangut akeqanngitsumik peqataaffigisinnaasatsinnut, ilaarussullutik akiliisarput. Kisianni ulloq manna tikillugu pikkoriffiginikuunngilarput atorluaanissarput. Assersuutigalugu "Erasmus +" atorlugu atuaqatigiit angalasussat aningaasartuutaasa 80 %-ii tikillugit akilerneqarsinnaagaluarput. Ilinniartitsisut akeqanngitsumik ilinniaqqissinnaagaluarput aamma ilinniartut Danmarkip avataanut ilinniariarlutik angalasarnissaat periarfissagissaaraluarpoq.

Kisianni suliniutit tapiiffigitikkusuttut ilisimasariaqarpaat tapiiffigineqarnissamut periarfissaqartoq. Tamatumalu qaavatigut pisariaqarpoq ingerlalluartumik siunnersuisarfeqarnissarput Kalalallit Nunaanni kommuninik, pisortat suliffiutaannik, sullivinnik aamma inuinnarnik qanoq iliornissamut siunnersuisinnaasunik. Nunat eqqaamiugut taamaalioreerput. Soqutaanngilaq karsi aningaasarpasuit qinnutigineqarsinnaasunik imalissuugaluarpat ilisimanngikkaanni qanoq iliortoqassanersoq pissarsiariniarlugit. Immaqa piffissap sivikitsup iluani malunnartumik iluaqutissarsivigineqarsinnaassagaluarpoq tamanna aallarniutigineqartuugaluarpat. Aamma immaqa tamanna aqquutigalugu EU-p qanorpiaq ingerlanera qaammaasaqarfiginerulersinnaagaluarparput paasiniaarlugu kingusinnerusukkut tamakkiisumik ilaasortanngornissaq iluatinnarnerunnginnersoq.

Kisianni ilisimasariaqarparput kinaanerluta, suniarnerluta aamma qanoq iliorniarnarluta.

Aallaqqaataani oqareernitsitut Demokraatini inassutigaarput siunnersuut ilalernerqassasoq ingerlateqqinneqassasorlu Inatsisinik Atortitsinermut Ataatsimiititaliamut suliareqqitassanngorlugu.